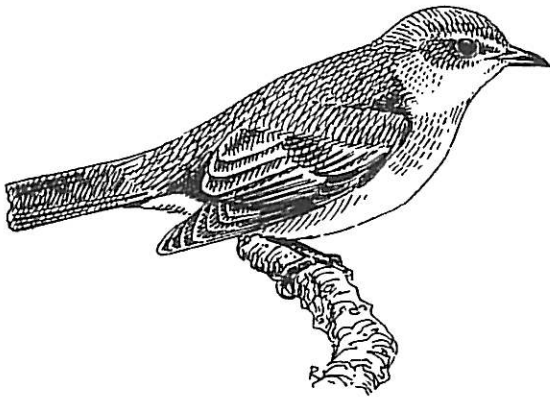

Hagesanger *Sylvia borin*

Global utbredelse

Hekkeområdet ligger i den vestlige del av Palearktis, fra Ural i øst og gjennom det meste av Europa, med en utløper til Kaukasus. De østligste hagesangerne tilhører en annen underart (*woodwardi*). I Norden er hagesangeren mest vanlig i sørlige og sommervarme områder.

Norsk utbredelse og habitatvalg

I Norge er hagesangeren knyttet til de samme biotopene som munken, men opptrer gjerne i mer buskrik vegetasjon og langs glenner og skogkanter. Ettersom hagesangeren kan være mindre kresen i valg av biotop enn munken, opptrer den over hele landet der det er tett nok vegetasjon. F.eks. opptrer den av og til i tett bjørkeskog i Troms og Finnmark.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

Bestanden av hagesanger i Norge er anslått til å være mellom 200.000 og 700.000 par. I England og Finland er det anslått at munken er tre ganger så vanlig som hagesangeren (Sharrock 1976, Koskimies 1989). I Norge synes hagesangeren likevel å være nesten like vanlig som munken. Den svært like sangen og det skjulte leveviset gjør det imidlertid vanskelig å skille hagesanger fra munk og å påvise arten. Antallsmessig finnes de fleste i de frodige og kystnære løvskogsområdene i Sør-Norge.

I England har det vært liten forandring i hekkebestanden de siste årene (Simms 1985). I Norden har det trolig vært en positiv bestandsutvikling, delvis pga. bestandsskogsbruket som skaper åpninger i skogen og nye buskrike biotoper (Koskimies 1989). I Nord-Norge er hagesangeren ikke særlig tallrik, og i Finnmark opptrer den mer sporadisk som hekkefugl.

Hekkebiologi

Straks etter ankomsten markerer hannen sitt territorium med en kraftig sang. Som munken er hagesangeren en av Europas flinkeste sangfugler. Hagesan-

geren er også flink til å imitere andre fuglearter. Ringmerking viser at hannen og dels hunnen kan returnere til samme territorium flere år på rad. Hannen forsvarer ivrig et territorium (ca. 5 daa) enten med sang eller direkte ved truende positurer med oppblåst drakt eller ved direkte slagsmål. Særlig aggressiv er den mot andre hagesangere. Territoriene overlapper ikke. Snart etter eggleggingen opphører sangen. Uparede hanner, evt. etter en mislykket hekking, kan likevel synge fram til midten av juli. Etter den tid forekommer sang sporadisk fram til august. Hagesangeren er vanligvis monogam.

Hannen bygger flere valgreir før hunnen velger et av dem. Reiret plasseres som hos munken lavt over bakken i tett vegetasjon eller i et lite tre. Når det er unger i reiret varsler foreldrene kraftig med *tekk-tekk*-låter ved forstyrrelser. Legger 4-5 egg i juni. Vanligvis når 3-4 unger flygedyktig alder. Både hunn og hann fører ungene. Ungene er avhengig av foreldrene inntil 10-14 dager etter at de forlater reiret. Familien holder imidlertid gjerne sammen 15-20 dager (Cramp 1992). Forventet levetid er forholdsvis lav med ca. 1,5 år. Ringmerking viser at hagesangeren kan bli inntil 8-10 år, mens i fangenskap finnes det fugler som er blitt over 20 år! (Glutz von Blotzheim & Bauer 1991).

Trekkforhold

Hagesangeren ankommer hekkeplassene i Sør-Norge forholdsvis sent fra midten og slutten av mai, lengre nordover i juni. I motsetning til munken, begynner høsttrekket for ungfuglene og de voksne snart etter hekkesesongen i juli-august. I Sør-Norge er det også vanlig med funn i september. Som munken spiser også hagesangeren frukt og bær om høsten, og kan derfor påtreffes helt til i oktober. Europeiske hagesangere trekker på bred front over Europa og inn i Afrika. I Europa hender det at hagesangeren kan overvintre, men storparten av bestanden overvintre i regnskogsbeltet i Afrika.

Øystein R. Størkersen

Hagesanger *Sylvia borin*

373 ● Konstatert hekking

351 ● Sannsynlig hekking

592 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

